
Струшки вечери на поезијата—Струга

Музеј на современата уметност—Скопје

димитар малиданов

Хотел Дрим, Струга, 22 август 1985

Од сите ликовни дисциплини, цртежот веројатно најверодостојно го одразува уметниковото „вјерују“. Како непосреден запис на она што можеби сè уште не е во потполност вообличено и изградено, било на планот на формата, било на содржината, цртежот претставува одреден меѓупростор или гранична линија каде што се испитува постигнатото и се нагвестува новото и неистраженото. Често проекција на идните дострели, цртежот конечно, јасно оцртува една особина иманентна на човечката природа: неговата вродена потреба за надминување на сопствените лимити.

Овие размислувања за некои од особените на цртежот, поттинати се од соочувањето со циклусот цртежи на Димитар Малиданов, настанат во последниве неколку години. За овој истакнат македонски графичар не би можело да се каже дека спаѓа во редот на оние уметници кај кои промените во сензибилитетот и сознанијата се чувствуваат на драстичен начин. Напротив, тој е еден од оние кои освојуваат чекор по чекор, стрпливо и упорно.

Школуван во рамките на познатата љубљанска графична школа, Малиданов во прво време се надоврзува на препознатливата ликовна лексика на некои од најзначајните претставници на оваа школа (Дебењан, Борчич), соединувајќи ја со, од една страна, личниот осет за лирика, а од друга, со мотиви инспирирани од националното минато.

Но, по се изгледа дека продлабочувањето на темите од локалната митологија не е од примарен интерес за уметникот. Определувајќи се за пејзанот како основен мотив и нишка што се провлекува во речиси сè негово наредно дело, Малиданов се чини привремено го наоѓа идеалниот простор на своето делување. Пејзанот така, станува рамка во којашто суптилното лирско чувство на Малиданов за потег, боја, простор, и композиција има можност да дојде до полн израз.

Создавајќи на тој начин основа за натамошно разработување на формата, Малиданов постепено започнува да се впушта во потрага по нештата што стојат надвор од објективното и сетилното. Ако во поранешните дела иконолошкиот инструментариум се обраќа кон специфичната историја и традиција, што значи кон локалното и посебното, сега тој има тенденција да се доближи до општото и универзалното. Средствата кои што ќе послужат во остварувањето на оваа цел, ќе бидат позајмени од иконосферата на богатиот цивилизациски талог: тоа се знакот и симболот.

Знакот, редуциран и сублимиран, претставува основна одредница што ја определува или врамува композиционата организација на назначениот конкретен или апстрактен предел (носител на материјалниот, објективен свет). Симболите (Малиданов се служи со три симболи и тоа јаболкото, триаголникот или пирамидата и отпечатокот од човечка рака), ја имаат истата функција во формалната организација на претставата како и знакот: тие се сèногаш во централната или тежишната точка на композицијата, низ и околу кои се провлекуваат, односно одвиваат нештата.

И покрај мноштвото можни толкувања, знакот и симболите за Малиданов се синтетизирани израз на присуството на духот и разумот. Бидејќи, разумот е оној кој е единствено способен да ги осознава и открива апсолутните вредности, т.е. редот и нередот (хаосот), доброто и злото итн.

Соединувајќи ги знакот и симболот во единствено, недвосмислено и универзално значење, уметникот успева да ги одбегне замките на езотеричноста и се појавува како автор наклонет кон контемплација, а во некои од најновите дела и кон аналитичност. Тој не поставува прашања, па затоа не нуди ниту одговори од било која природа. Малиданов само се обидува да изнајде најдобар начин да го изрази единството на материјата и духот, да допре до точката на нивното соединување.

Зоран Петровски

Димитар Малиданов

Роден е 1946 г. во Сарациново (Егејска Македонија). Дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Љубљана 1972., во класата на професор Габриел Ступица. Завршил специјалка на истата академија во 1975., на отсекот за графика, во класата на професор Марјан Погачник. 1976—1977 специјализира литографија на Académie des Beaux Arts (Академија за убави уметности) во Париз кај Georges Dayez (Жорж Даје). Член на ДЛУМ од 1972. Вработен е како виш предавач на Факултетот за ликовна уметност во Скопје.

Адреса: Бул. „Јане Сандански“, 86-V/9

Самостојни изложби:

1974 — Скопје (со Драган Бинов); 1975 — Куманово, Нови Сад, Битола; 1976 — Зрењанин, Љубљана, Марибор; 1977 — Париз; 1979 — Скопје, Њујорк; 1983 — Битола

Групни изложби:

Од 1971 излага на графичките изложби во земјата и странство како и на годишните изложби на графика и цртеж на ДЛУМ. и тоа во: Скопје, Загреб, Љубљана, Париз, Нирнберг, Пекинг, Пјонџанг итн.

Награди:

Добитник е на повеќе награди и признанија меѓу кои: 1972 Ивањица — Награда за графика на колонија на младите; 1973 — Скопје, Награда „Моша Пијаде“ на VI изложба на ДЛУМ; 1975 — Скопје Откупна награда НУБ „Климент Охридски“; 1980 — Цетиње, откупна награда за графика на салонот „13 Новембар“; 1981 — Скопје, Откупна награда за графика на МСУ; 1982 — Херцег Нови, Награда за графика на XVI зимски салон; 1983 — Скопје, Откупна награда на МСУ на изложбата ДЛУМ — цртеж; 1984 — Теслиќ, Награда за графика на ликовната колонија

КАТАЛОГ:

1. Цртеж I, 1982
2. Цртеж II, 1982
3. Цртеж III, 1982
4. Цртеж IV, 1982
5. Цртеж V, 1982
6. Цртеж VI, 1982
7. Цртеж VII, 1984
8. Цртеж VIII, 1984
9. Цртеж IX, 1984
10. Цртеж X, 1984
11. Цртеж XI, 1984
12. Цртеж XII, 1984
13. Цртеж XIII, 1984
14. Цртеж XIV, 1984
15. Цртеж XV, 1984

сите цртежи се изведени во комбинирана техника димензии:
100 x 70 см.

издавач:

музеј на современата уметност, скопје
одговорен уредник:
слободанка парлиќ баришиќ
организација на изложбата:
зоран петровски
ликовно обликување:
стефан георгиевски
печатница:
гоце делчев
тираж: 300

1. 1891
2. 1892
3. 1893
4. 1894
5. 1895
6. 1896
7. 1897
8. 1898
9. 1899
10. 1900
11. 1901
12. 1902
13. 1903
14. 1904
15. 1905
16. 1906
17. 1907
18. 1908
19. 1909
20. 1910

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILL. U.S.A.
LONDON, ENGLAND